

Συγγραφικό έργο

Δημοσίευσα πάνω από 50 μελέτες και άρθρα (αυτοτελώς, σε συλλογικούς τόμους, σε περιοδικά και εφημερίδες) θεολογικού, κοινωνικού και κυρίως χριστιανοπαιδαγωγικού περιεχομένου, κάποια από κοινού με άλλους.

Γίνεται παράθεση των κυριότερων:

1. «Η εν τη ζωή της Εκκλησίας θέσις της Θεολογίας», Αθ. 1963, σσ. 16 (ανάτ. από το περιοδ. *Εκκλησία*, τόμ. Μ', 1963, σ. 445-9).
2. «Περί τα αίτια της κρίσεως και το μέλλον του Κατηχητικού Σχολείου εν Ελλάδι», *Επετηρίδα Αθωνιάδος Σχολής*, Αθήνα 1966, σ. 295-308 (και σε ανάτυπα).
3. Άρθρα: «Εκδίκησης», «Μελέτιος Αντιοχείας», «Μελετιανόν Σχίσμα», «Μισαλλοδοξία», *Θρησκ. και Ηθ. Εγκυκλοπαιδεία (ΘΗΕ)*, τόμ. 5, Αθ. 1966, σσ. 462-4, τόμ. 8, 1966, 926- 932, 932- 8, 1167-1171.
4. «Πλήρες ετήσιο χρονικό της Ελληνικής Εκκλησίας» (από 1963-67), γερμανικά, στην Επετηρίδα *Kirche im Osten* του Ostkirchen-Institut του Πανεπιστημίου Münster Γερμανίας, τόμ. VII- XI (και σε ανάτυπα).
5. «Τα εν τη Εκκλησία χαρίσματα του Αγ. Πνεύματος κατά τον Μέγα Βασίλειον», *Συμπόσιον χαριστήριον εις τον καθηγητήν Παναγ. Κ. Χρήστου*, Θεσσαλονίκη 1967, σ. 123-140 (και σε ανάτυπα).
6. «Η εργασία κατά τον Απόστολον Παύλον», περιοδ. *Γρηγόριος Παλαμάς* 51/ 1968, σ. 294-9 (και σε ανάτυπα).
7. «Μαρξιστική Ηθική και Χριστιανική Ηθική», στον 2' τόμο του Σεμιναρίου Θεολόγων Θεσσαλονίκης: *Ορθόδοξος Πνευματικότητα, Χριστιανισμός-Μαρξισμός*, Θεσσαλονίκη 1968, σ. 200-243 (και σε ανάτυπα).
8. «Η Ορθόδοξος Εξωτερική Ιεραποστολή πάντοτε και τώρα», περιοδ. *Οι Φίλοι της Ουγκάντα*, Θεσσαλονίκη, έτ. Ζ', 1970, αρ. 26, σ. 26-27, αρ. 27, σ. 43-47.
9. «Ευαγγέλιο και ανανέωση στον σύγχρονο Προτεσταντισμό», στον 6' τόμο του Σεμιναρίου Θεολόγων Θεσσαλονίκης: *Παράδοσις και ανανέωσις εις την Εκκλησίαν*, Θεσσαλονίκη 1972, σ. 179-206 (και σε ανάτυπα, σσ. 28).
10. *Θεολογική Βιβλιογραφία δια τους θεολόγους λειτουργούς Μέσης Εκπαιδεύσεως*, συνεργ. με Θ. Βλαγκόφτη και Νίκο Τζουμάκα, έκδ. Επιθεωρητού Θεολόγων της Επιθεώρησης Κεντρ. και Δ. Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 1973, σσ. 64 (πολυγραφ.).
11. *Το διδακτικό πρόβλημα στα ελληνικά Πανεπιστήμια*, Θεσσαλονίκη 1975, σσ. 7 (όφσεντ).
12. *Η επαγγελματική κατοχύρωση των Επιμελητών και Βοηθών των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων*, Θεσσαλονίκη 1975, σσ. 11 (όφσεντ).
13. «Ηθικολογία και Ηθική στο κήρυγμα», περιοδ. *Γρηγόριος ο Παλαμάς* 58 (1958) 197-213 (και σε ανάτυπα).
14. *Ελπίδα, διακονία και σωτηρία (Δυναμικότητα και στράτευση του Χριστιανισμού σήμερα)*, Θεσσαλονίκη 1975, σσ. 70 (αυτοέκδοση). Β' έκδοση, Αθήνα 1980 (έκδ. «Μήνυμα»).

15. «Το πρόβλημα του Θεού άλλοτε και σήμερα», στον τόμο *Προβληματισμοί* (έκδ. ΧΦΕ), Θεσσαλονίκη 1976, σ. 269-326 (πολυγρ.). Επεξεργασμένη επανέκδοση σε βιβλίο: *Προβληματισμοί 2*, Θεσσαλονίκη 1979, σ. 97-155.
16. «Η ‘πολιτική’ διάσταση στο μάθημα των Θρησκευτικών», περιοδ. *Λόγος και Πράξη*, Αθήνα, τόμ.Α΄, Άνοιξη 1976, αρ.2, σ. 5-14 (και σε ανάτυπα).
17. *Το Θρησκευτικό μάθημα στη Μέση Εκπαίδευση. Προϋποθέσεις και οδηγίες για τη διδασκαλία του*, Θεσσαλονίκη 1977, σσ. 14 (όφσεντ).
18. “Der Schulische (griechisch-orthodoxer) Religionsunterricht im heutigen Griechenland”, *Katechetische Blätter* 103 (1978), 149-150. Και στο περιοδικό *Christlich-Pädagogische Blätter* 94 (1981), Heft 1, 22-24 (με συμπληρώσεις).
19. «Σχέση Εκκλησίας και κόσμου σήμερα», περιοδ. *Γρηγόριος ο Παλαμάς* 61 (1978) 256-273 (και σε ανάτυπα, Θεσσαλονίκη 1979).
20. *Τα διδακτικά βιβλία των Θρησκευτικών του Γυμνασίου και του Λυκείου (Μία κριτική)*. Συγγραφή από κοινού με τους συναδέλφους: Πηγή Καζλάρη, Ιωάν. Κογκούλη και Νικ. Τζουμάκα, Θεσσαλονίκη 1979, σσ. 46. Προσωπική μου συμβολή: α) Κριτική του βιβλίου της Β΄ Γυμνασίου: «Ο λαός του Θεού - Ιστορία της Εκκλησίας», σ. 11-17. β) Κριτική του βιβλίου της Β΄ Λυκείου: «Χριστιανισμός και κόσμος», σ. 24-39.
21. «Προς μία ευρωπαϊκή κοινωνική πολιτική σε σχέση με το όραμα της Βασιλείας του Θεού (θεολογική θεώρηση)», περιοδ. *Γρηγόριος ο Παλαμάς* 62 (1979) 319-325 (και σε ανάτυπα).
22. “Humor bei Basilius dem Großen”, στον τόμο “*Philoxenia*”. Prof. Dr. Bernhard Kötting gewidmet von seinen griechischen Schülern, hrsg. von Anastasios Kallis, Münster: Aschendorff 1980, σ. 259-279. Αναδημοσίευση στα ελληνικά με βελτιώσεις: «Χιούμορ στον Μέγα Βασίλειο», στο *Τόμος Εόρτιος χιλιοστής εξακοσιοστής επετείου Μεγάλου Βασιλείου (379-1979)*, έκδ. Θεολ. Σχολής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, επιμέλεια καθηγ. Ιωάν. Ορ. Καλογήρου, Θεσσαλονίκη 1981, σ. 185-211 (ο τόμος κυκλοφόρησε το 1983) (και σε ανάτυπα).
23. «*Ιδεολογική σύγχυση*», «*δογματικός διαποτισμός*» και *χριστιανική αγωγή (Απάντηση στον καθηγητή Καζεπίδη)*, Θεσσαλονίκη 1979, σσ. 17 (όφσεντ).
24. «Πνεύμα, αρχές και στόχοι των νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων του μαθήματος των Θρησκευτικών στη Μέση Εκπαίδευση», περιοδ. *Θεολόγος*, έτος 1, Δεκ. 1983, τεύχ. 1, σ. 67-86 (και σε ανάτυπα).
25. «Θέσεις για το λεγόμενο ‘νεοορθόδοξο ρεύμα’ στον τόπο μας», Εφημ. *Η Χριστιανική*, 28 Ιαν.1984, αριθ.237.
26. «Η μετάφραση της Βίβλου στην υπηρεσία της σχολικής χριστιανικής αγωγής», στον τόμο *Εισηγήσεις Δ΄ Συνάξεως Ορθοδόξων Βιβλικών Θεολόγων* (Θεσσαλονίκη, 25-28 Οκτ. 1986), Θεσσαλονίκη 1987, σ. 197-202 (και σε ανάτυπα).
27. «Φυλακές και φυλακισμένοι. Προσέγγιση κοινωνιο-παιδαγωγική και ανθρωπιστική», στο περιοδ. *Εγκλημα και Κοινωνία. Εγκληματολογικές Προσεγγίσεις* (πρώην *Δελτίο Εγκληματολογικής Ενημέρωσης*, Αθήνα, έτος Α΄, τεύχ. 1, Ιαν-Μάρτ.1987, σ. 39-42) (και σε ανάτυπα, Θεσσαλονίκη 1988).
28. «Εξασφάλιση προϋποθέσεων από την πλευρά της Εκκλησίας για την αναβάθμιση των σχέσεων της με την Πολιτεία (Θεώρηση θεολογική)», στο περιοδ. *Δίκαιο και Πολιτική*, Θεσσαλονίκη 1988, τεύχ. 15, σ. 119-133. Αναδημοσίευση στον τόμο *Σχέσεις Εκκλησίας Πολιτείας, Εισηγήσεις θεολογικού Συνδέσμου, Εκδόσεις Θεολογικού Συνδέσμου 1*, Θεσσαλονίκη 1988, σ. 95-109 (και σε ανάτυπα,

- Θεσσαλονίκη 1988, σσ. 15).
29. «Έγχρωμες τοιχογραφίες στο κτήριο της Θεολογικής», στον τόμο *Διακονία. Αφιέρωμα στη μνήμη Βασιλείου Στογιάννου*, έκδ. Επιστημ. Επετηρ. Θεολ. Σχολής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1988, σ. 685-700 (και σε ανάτυπα).
 30. «Εκκλησία και νέοι σήμερα», στον τόμο *Ελλην. Νεολαία: Εκπαίδευση, Απασχόληση, Ελεύθερος Χρόνος. Πρακτικά του Ε' Πανελληνίου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρίας Κοινωνικών Επιστημών* (Θεσσαλονίκη, 11-13 Δεκ. 1987), επιμέλεια Τέσσας Δουλκέρη, Αθήνα 1989 (έκδ. Παπαζήση), σ. 62-71 (ανάτυπα, Θεσσαλονίκη 1989, σσ. 10).
 31. «Η χριστιανική αγωγή για την Ειρήνη στην πράξη σήμερα», στον τόμο *Εκπαίδευση για την ειρήνη και τα δικαιώματα του ανθρώπου*, υπεύθυνη έκδοσης Δήμητρα Παπαδοπούλου, έκδ. Εργαστηρίου Εκπαίδευσης για την Ειρήνη, αρ. 2, Θεσσαλονίκη 1990, σ. 263-298 (και σε ανάτυπα, Θεσσαλονίκη 1990, σσ. 40).
 32. *Βασική Ελληνική Θεολογική Βιβλιογραφία (κατ' επιλογήν)*, Θεσσαλονίκη 1991, σσ. 101 (έκδ. Αδ. Κυριακίδη).
 33. *Εννέα μαθήματα στο διδακτικό βιβλίο Θρησκευτικών της Β' Λυκείου*: «Ερωτήματα μπροστά στα μεγάλα ζητήματα της ζωής», «Το ζήτημα για τον Θεό», «Η Βασιλεία του Θεού: όραμα αλλιώτικης ζωής ή ουτοπία;» (2 μαθήματα), «Ο δυναμικός και απελευθερωτικός χαρακτήρας του Χριστιανισμού» (2 μαθήματα), «Το φαινόμενο της αθεΐας» (2 μαθήματα), Αθήνα, έκδ. β', 1990, σ. 11-17, 25-34, 46-61, 131-169 (σσ. 72). Τίτλος του βιβλίου: *Χριστιανισμός και Θρησκευματα*.
 34. «Φάκελος με στοιχεία για το μάθημα» *Εισαγωγή στην επιστήμη της Θεολογίας* (διαφόρων συγγραφέων και προσωπικά), Θεσσαλονίκη, έκδ. β', 1991, σσ. 50 (φωτοτυπ.) (ε' έκδοση 1995, σσ. 50 (φωτοτυπ.)).
 35. «Φάκελος με υλικό για το (επιλεγόμενο) μάθημα» *Γενική Διδακτική* (άλλων και προσωπικό), Θεσσαλονίκη 1991, σσ. 50 (φωτοτυπ.).
 36. «Ποια Ορθοδοξία; Κριτική προσέγγιση εκ των ένδον», στο περιοδικό *Καθ' Οδόν*, τεύχ. 1, Ιαν.-Απρίλ. 1992, σ. 69-74.
 37. «Διδάσκοντας για το Ισλάμ στο Λύκειο. Προϋποθέσεις-ιδέες-προτάσεις», στο περιοδικό *Καθ' Οδόν*, τεύχ. 3, Σεπτ.-Δεκ. 1992, σ. 156-161 (βλ. και τεύχ. 5, Μάιος-Αύγ. 1993, σ. 103-105).
 38. *Τα αναθεωρημένα Αναλυτικά Προγράμματα του μαθήματος των Θρησκευτικών (Μαρτίου-Σεπτεμβρίου 1992) από θεολογική και ψυχοπαιδαγωγική σκοπιά* (ή Οι θεολογικές και ψυχοπαιδαγωγικές αρχές που τα διέπουν), Θεσσαλονίκη 1993, σσ. 17 (όφσεντ).
 39. «Η Δύση και εμείς σήμερα», περιοδικό *Καθ' Οδόν*, τεύχ. 6, Σεπτ.-Δεκ. 1993, σ. 5-8.
 40. «Η παραβολή του σπλαχνικού πατέρα (του Ασώτου). Μία νεότερη προσέγγισή της για τη διδακτική πράξη στο σχολείο», Θεσσαλονίκη 1993, σσ. 32 (έκδ. Παρατηρητής) (ανάτ. από τον *Τιμητικό τόμο για τον καθηγητή Σάββα Αγουρίδη: Χριστός και Ιστορία*, Θεσσαλονίκη 1993, σ. 153-180 (και σε ανάτυπα).
 41. «Το θέμα για την Οικονομία στο μάθημα των Θρησκευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης», στο περιοδικό *Καθ' Οδόν*, τεύχ. 7-8, Ιαν.-Αύγ. 1994, σ. 147-153.
 42. «Η παραβολή του σπλαχνικού Σαμαρείτη (Λκ 10, 25-37). Μία πρόταση σχεδίου διδασκαλίας της στην Β' τάξη Γυμνασίου», στο: *ΚΑΙΡΟΣ. Αφιέρωμα στον καθηγητή Δαμιανό Αθαν. Δόϊκο*, τόμ. Α', Θεσσαλονίκη 1994, σ. 465-479 (και σε ανάτυπα).

43. «Διάψευση ελπίδων στην ιστορία», *Θεολογ. Επετηρίδα Ι. Μητροπόλεως Κιτίου, Εκκλησ. Κήρυκας*, τόμ. Ζ΄, (1995) 313-327 (Σημ.: Εισήγηση στην Α΄ Συνάντηση Θεολόγων, 2-5.7.95, Ι. Μονή Παναγίας Μύρου κοντά στη Λιβαδειά). Αναδημοσίευση στο *Καθ' Οδόν*, τεύχ. 13, Δεκ. 1997, σ. 135-142.
44. «Η ανοιχτή διάθεση των τωρινών διδακτικών προγραμμάτων και βιβλίων των Θρησκευτικών της Μέσης Εκπαίδευσης απέναντι στην Ετεροδοξία», στον τόμο: *Το Ισλάμ στα σχολικά βιβλία της Ελλάδος. Μία προσέγγιση στον διάλογο φιλίας Χριστιανισμού και Ισλάμ*, επιμέλεια: Νίκος Ζαχαρόπουλος – Γρηγ. Ζιάκας, *Επιστημ. Επετηρίδα Τμ. Θεολογίας της θεολ. Σχολής Α.Π.Θ.*, Παράρτημα 2 του 2΄ τόμου 1991-92, Θεσσαλονίκη 1996, σ. 19-24.
45. «Θεολογικοί στοχασμοί και καημοί», περιοδ. *Γένεσις* (όργανο του Συλλόγου μεταπτυχιακών Σπουδαστών της Θεολ. Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης), τεύχ. 4B, Θεσσαλονίκη, Μάρτιος 1997, σ. 64-67.
46. *Ο Ιησούς Χριστός, ο Καινούργιος Κόσμος του Θεού και εμείς*, Θρησκευτικά Β΄ Γυμνασίου, συγγρ. από κοινού: Όλγα Γριζοπούλου, Πηγή Καζλάρη, Απόστ. Μπάρλος, Γεώρ. Τσανανάς, α΄ έκδ., Αθήνα 1998 (ΟΕΔΒ), σσ. 309.
47. «Το νέο βιβλίο Θρησκευτικών της Β΄ Γυμνασίου: Πληροφορίες, διευκρινίσεις και οδηγίες για τη διδασκαλία του», στο κοινό άρθρο από τους πιο πάνω 4 συγγραφείς στο περιοδ. *Κοινωνία* 41 (Ιούλ.-Σεπτ. 1998), τεύχ. 3, σ. 282-292.
48. «Ποιοι οι γενικοί σκοποί διδασκαλίας των Θρησκευτικών;», εφημ. *Αγγελιοφόρος της Κυριακής*, Θεσσαλονίκη 14.6.98, σ. 52.
49. “Der Religionsunterricht in Griechenland heute”, in: *Pro Oriente*, Bd. XXII, Innsbruck-Wien: Tyrolia 1999, σ. 370-381 (διάλεξή μου στην αίθουσα του Ιδρύματος PRO ORIENTE, στη Βιέννη Αυστρίας).
50. «Στοιχειώδη για τη σκοποθεσία διδασκαλίας των Θρησκευτικών στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Λεπτομερής σκοποθεσία για την Β΄ Γυμνασίου», περιοδ. *Κοινωνία* 42 (Ιούλ.-Σεπτ. 1999), τεύχ. 3, σ. 263-274, και τεύχ. 4 (Οκτ.-Δεκ. 1999), σ. 370-385.
51. «Ένα κείμενο από τον Μ. Βασίλειο για τον Μ. Βασίλειο. Πρόταση για μάθημα στην Γ΄ Γυμνασίου», στο: *Κατηχητική Διακονία. Τιμητικός τόμος για τον καθηγητή Κων/νο Φράγκο*, επιμ. Ιω. Κογκούλης, Χρ. Βασιλόπουλος, Δημ. Λάππας, Θεσσαλονίκη 2003 (Εκδ. Αδ. Κυριακίδη), σ. 65-83 (και σε ανάτυπα).
52. *Καινή Διαθήκη. Ο Ιησούς Χριστός και το έργο του*, Θρησκευτικά Β΄ Γυμν., συγγραφείς: Γεώρ. Τσανανάς - Απόστ. Μπάρλος, α΄ έκδ., Αθήνα 2006 (ΟΕΔΒ): *Βιβλίο μαθητή*, σσ. 144, *Βιβλίο Εκπαιδευτικού*, σσ. 112.
53. *Πρόταση σχεδίου πορείας διδασκαλίας. Θρησκευτικά Β΄ Γυμνασίου*, δ.ε. 18: «Κάποιος ευσεβής και ο Ζακχαίος – Δύο πλούσιοι, δύο διαφορετικές επιλογές ζωής». Την συντάξαμε από κοινού: Γεώρ. Τσανανάς - Απόστ. Μπάρλος, Θεσσαλονίκη 14.06.2006, σσ. 6 (όφσεν). (Παρουσιάστηκε στην Αθήνα σε ομάδα θεολόγων / στελεχών, επιφορτισμένων να ενημερώσουν συναδέλφους στην επαρχία).
54. «Τα δύο νέα σχολικά βιβλία για τα Θρησκευτικά της Β΄ Γυμνασίου (Παρουσίαση και απαντήσεις σε κριτική)», συγγρ. από κοινού Γεώρ. Τσανανάς - Απόστ. Μπάρλος, στο περιοδ. *Κοινωνία*, έτ. ΝΑ΄, Οκτ.-Δεκ. 2008, τεύχ. 4, σ. 341-352, και έτ. ΝΒ΄, Ιαν.-Μάρτ. 2009, τεύχ. 1, σ. 48-62.
55. *Μεταφράσεις από τα Γερμανικά άρθρων και μελετών Γερμανών και Αυστριακών θεολόγων σε ελληνικά θεολογικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους. Εκκλησιαστικά*

και *Θεολογικά Χρονικά* και πολλές βιβλιοκρισίες στα περιοδ. «Κληρονομία», «Γρηγόριος ο Παλαμάς» και «Καθ' Οδόν». Σειρά κηρυγμάτων. Άρθρα σε εφημερίδες.

56. Από τα μέσα 2010 μέχρι τέλος 2011 συνέγραψα και απέστειλα στη νέα Εγκυκλοπαιδεία: *Μεγάλη Ορθόδοξος Χριστιανική Εγκυκλοπαιδεία (ΜΟΧΕ)* 44 άρθρα ποικίλου περιεχομένου και μικρής ή μεγάλης έκτασης.